3.5 Bunntilknyttede ressurser

3.5.1 TORSK I NORDSJØEN/SKAGERRAK OG DEN ØSTLIGE ENGELSKE KANAL

Tore Jakobsen
tore.jakobsen@imr.no

Status og råd

Torsken i Nordsjøen, Skagerrak og Den østlige engelske kanal behandles som én bestand, men er oppdelt i ulike komponenter som kan utgjøre mer eller mindre uavhengige enheter. Norsk kysttorsk i Skagerrak er ikke med i bestandsberegningene og inngår ikke i totalkvoten.

Ifølge ICES (Det internasjonale råd for havforskning) har bestanden sviktende reproduksjonsevne, men høstes bærekraftig. Gytebestanden er langt under kritisk nivå. Fiskedødeligheten har avtatt siden 2000 og er nå beregnet til å være like i underkant av føre-var-grensen. Årsklassene 1997–2006 er alle beregnet til å være langt under gjennomsnittet. Blant de siste årsklassene er 2005-årsklassen mer tallrik enn de andre (figur 3.5.1.1). Torskebestanden i Nordsjøen er karakterisert som nær truet i Norsk rødliste 2006.

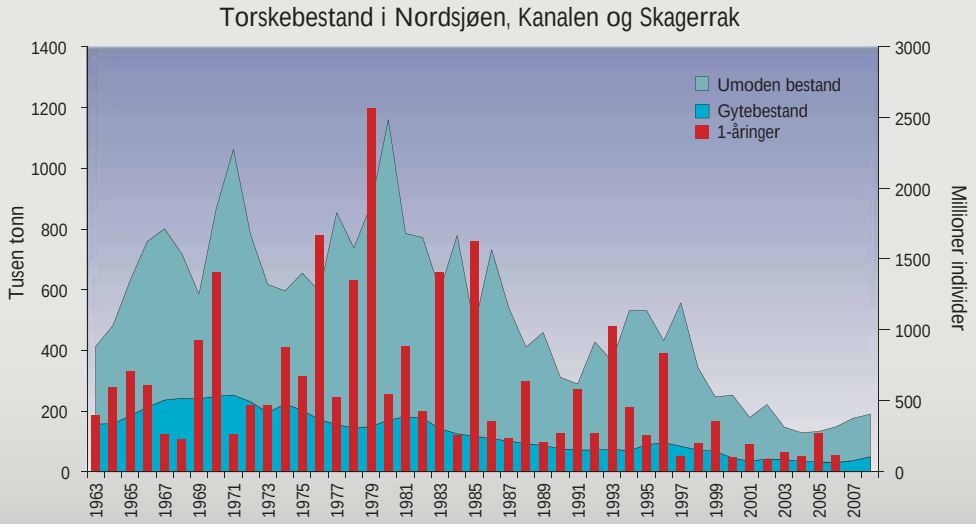

Figur 3.5.1.1
Utvikling av totalbestand (mørkt + lyst felt), gytebestand og rekruttering som ettåringer for torsken i Nordsjøen, Den engelske kanal og Skagerrak.
Development of the total stock (dark + light areas), spawning stock (dark area) and recruitment as 0-group (bars) of cod in the North Sea, the Eastern Channel and Skagerrak.

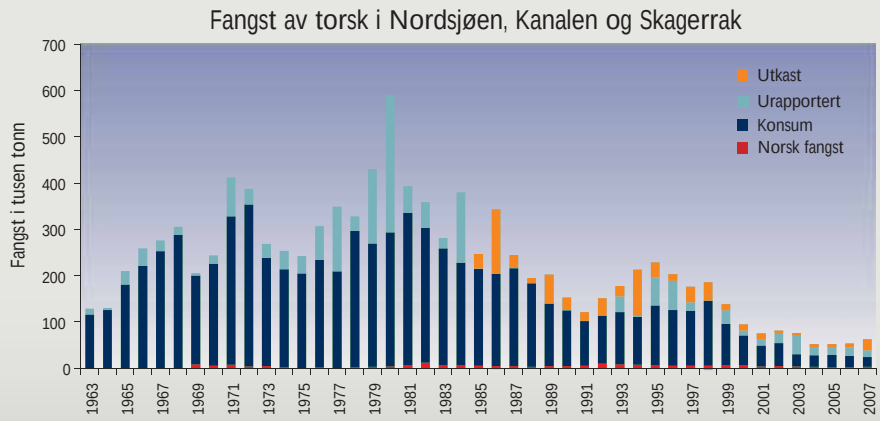

Figur 3.5.1.2
Utvikling av rapportert fangst av torsk i Nordsjøen, Den engelske kanal og Skagerrak. Data for norsk fangst mangler før 1969.
Development of reported catches of cod in the North Sea, the Eastern Channel and Skagerrak. Norwegian (red), human consumption (blue), unreported (orange) and discards (green). No data of Norwegian catches before 1969.

Selv null fangst vil ikke øke gytebestanden til føre-var-nivå på kort sikt. ICES anbefaler at torskefisket stanses inntil økning av gytebestanden er påvist.

Fiskeri

I henhold til avtalen med EU disponerer Norge 17 % av torskekvoten i området. På bakgrunn av tidligere fangster blir kvoten fordelt på Nordsjøen, Skagerrak og Den engelske kanal. For 2009 er totalkvoten for Nordsjøen satt til 28 798 tonn. Norge disponerer 4 114 tonn. I Skagerrak er totalkvoten 5 029 tonn med en norsk andel på 113 tonn.

I 2007 var totalkvoten for Nordsjøen og Skagerrak 22 808 tonn. Beregnet totalfangst var imidlertid på hele 62 588 tonn, inkludert utkast og urapporterte fangster (figur 3.5.1.2). Totalkvoten for Nordsjøen og Skagerrak i 2008 var 25 317 tonn, hvorav Norge disponerte 3 868 tonn. Offisielle landinger ble ca. 23 000 tonn. Ca. 5 000 tonn ble tatt av Norge.

Torsken blir hovedsakelig tatt som bifangst sammen med hyse og hvitting i alle typer redskaper. Danmark og Norge har også et direktefiske etter torsk med garn. Alle land som grenser til Nordsjøen fisker torsk, med Danmark, Skottland og Norge som de viktigste de siste årene. I det norske fisket blir ca. 40 % tatt med garn, ca. 40 % med trål og resten med line, snurrevad og snøre.

North Sea Cod

According to ICES, the stock suffers reduced reproductive capacity and is being harvested sustainably. The general perception of cod abundance remains unchanged, with a historical low in 2006. SSB has shown an increase since then, but remains below B_{lim}. Fishing mortality has shown a decline since 2000, and is currently estimated to be just below F_{pa}. The 1997–2006 year classes are all estimated to have been well below average; the 2005 year class is estimated to be one of the most abundant among the recent below-average year classes. Given the low stock size and recent poor recruitment, the stock can not be rebuilt to B_{pa} at the start of 2010 even with a zero catch. ICES recommends that the fisheries for cod be closed until an initial recovery of the stock has been proven. EU and Norway have agreed on TACs for 2009 of 28,798 tonnes in the North Sea and 5,029 tonnes in Skagerrak.

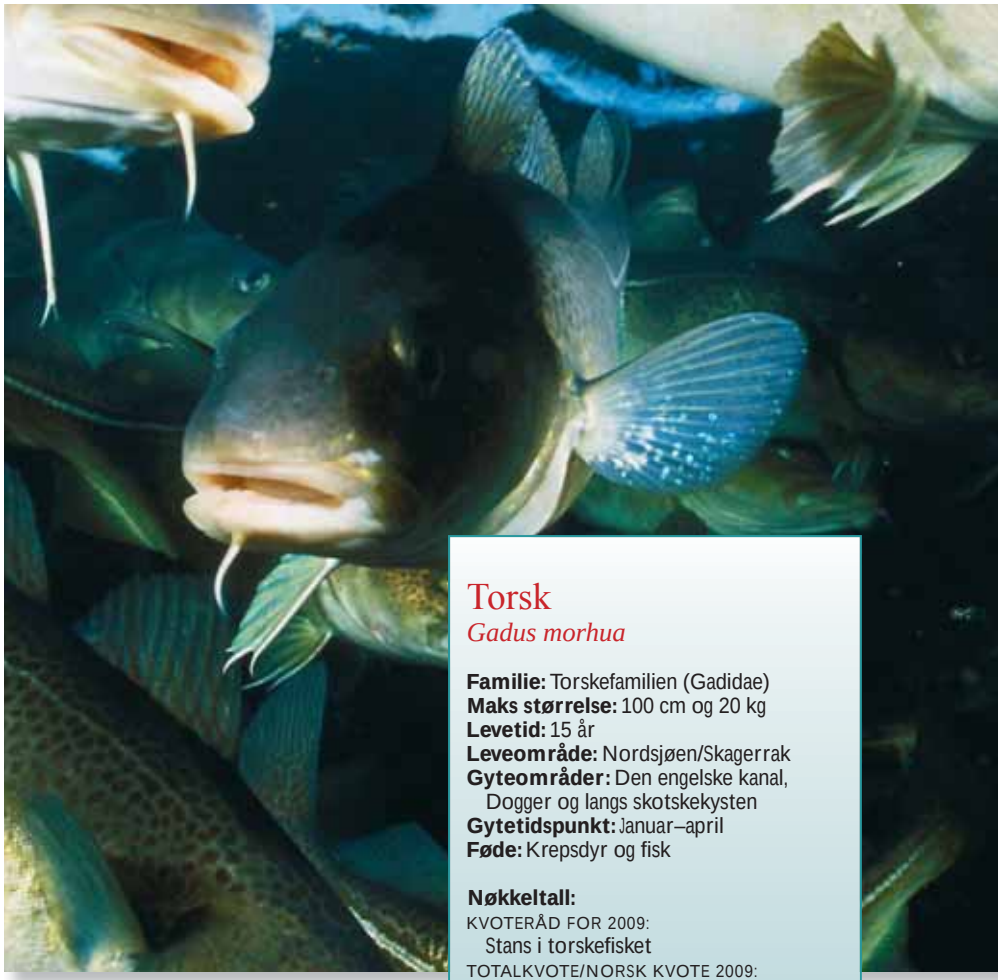

Torsk

Gadus morhua

Familie: Torskefamilien (Gadidae)
Maks størrelse: 100 cm og 20 kg
Levetid: 15 år
Leveområde: Nordsjøen/Skagerrak
Gyteområder: Den engelske kanal, Dogger og langs skotskekysten
Gytetidspunkt: Januar–april
Føde: Krepsdyr og fisk

Nøkkeltall:

KVOTERÅD FOR 2009:
Stans i torskefisket

TOTALKVOTE/NORSK KVOTE 2009:
28 798 tonn/4 114 tonn

TOTALFANGST/NORSK FANGST 2008:
23 000 tonn/5 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2007:
81 mill. kroner

Fakta om bestanden

Torsken i Nordsjøen er ganske stedbunden. Gytingen er konsentrert i spesielle områder, bl.a. i Den engelske kanal, ved Dogger og langs skotskekysten, men kan forekomme over hele Nordsjøen. Det er uvisst om oppdelingen av gyteområder betyr at det er flere enn én bestand i området. Det er uansett ingen klare grenser mellom de ulike komponentene.

Gytingen foregår fra januar til april, tidligst i sør. Eggene klekkes etter to til tre uker. De viktigste oppvekstområdene er langs danskekysten og i Tyskebukta. Det finnes vanligvis også en god del yngel rundt Shetland. Enkelte hanner kan bli kjønnsmodne allerede som toåringer, men de fleste blir kjønnsmodne som tre- og fireåringer. Torsken i Nordsjøen vokser raskere, blir tidligere kjønnsmoden og har et kortere livsløp enn torsken i Barentshavet.

Torskens føde varierer med alderen. Ung torsk spiser mye krepsdyr, men etter hvert som den vokser spiser den mer og mer fisk som tobis, sild og øyepål. Torsken er en utpreget kannibal, og opptil tre år gammel torsk kan bli spist av sine eldre artsfrender. Torsken finnes på begge sider av det nordlige Atlanterhavet. Foruten torskebestanden i Nordsjøen, har vi bestander i Østersjøen, Kattegat, Irskesjøen, ved Færøyene, Island, norskekysten, Barentshavet, øst- og vestkysten av Grønland, og langs Canada og USA sør til Cape Hatteras (35°10'N). I Europa finnes den sør til Biscaya.

Torsken lever hovedsakelig ved bunnen, men den kan gå høyt opp i vannet for å beite på fiskestimer.